

ZÁSADY NÁRODNÍ POLITIKY PODPORY JAKOSTI (komentář pro připomínkové řízení)

- 1. Národní politika podpory jakosti je vládou České republiky přijatý a vyhlášený souhrn záměrů, cílů, metod a nástrojů ovlivňování jakosti výrobků, služeb a činností v rámci národní ekonomiky a veřejné správy s cílem vytvoření podmínek pro vstup českých subjektů do jednotného trhu Evropské unie a dosažení jejich konkurenceschopnosti na evropských a světových trzích včetně účasti na společných zbrojních programech v rámci členských států NATO a účasti na mezinárodních zbrojních zakázkách. Jedním z důsledků této politiky bude i vytvoření podmínek pro dokonalé uspokojování potřeb občanů a jejich institucí při maximální úspoře zdrojů a ochraně životního prostředí.**

Trvalé zlepšování jakosti výrobků, služeb a všech činností je významným činitelem zvyšování produktivity, efektivnosti a konkurenční schopnosti hospodářských subjektů, zlepšování sociálního klimatu a snižování negativních dopadů výrobních systémů a výrobků na životní prostředí. K tomu je nutná účast mnoha subjektů (státních orgánů včetně resortu obrany a policie, organizací vědy a techniky, průmyslu, zemědělství, poskytovatelů služeb, veřejné dopravy, zdravotnictví, školství, odborů, občanských a jiných sdružení a mnoha dalších) koordinovaná jednotnou národní politikou jakosti, uplatňovanou v zájmu veřejném i každého jednotlivého občana. Národní politiku podpory jakosti formuluje stát, neboť na jeho straně je odpovědnost za vytvoření podmínek pro vstup do evropských struktur a do obranných struktur NATO. Péče o zvyšování jakosti výrobků, služeb a veškerých činností je však již povinností nejen orgánů státních, ale i všech podnikatelských struktur a společenských subjektů a v neposlední řadě i občanů.

Z těchto důvodů je třeba zdůraznit:

- ◆ rozhodující úlohu a odpovědnost vedení všech podnikatelských subjektů za jakost jejich produkce a podnikatelskou úspěšnost
- ◆ nezbytnost účasti státních orgánů (*zejména MPO, MMR, MZe, MZdr, MO, MV (včetně policie), MZV, MŽP, MD, MPSV, MŠMTv*)
- ◆ potřebu soustavného zlepšování všech činností, snižování nákladů a nároků na zdroje na všech úrovních
- ◆ nezbytnou spoluúčast nejširší veřejnosti při realizaci konkrétních cílů politiky jakosti a ochrany životního prostředí (spotřebitelská a jiná sdružení občanů).

Současné priority Národní politiky podpory jakosti:

- 1.1 Zvýšení konkurenční schopnosti produkce českých výrobců a poskytovatelů služeb.
- 1.2 Harmonizace české legislativy s legislativou EU v oblasti veřejných zájmů (ochrany života a zdraví občanů, ochrana majetku a životního prostředí). Vytvoření podmínek pro podnikání shodných s podmínkami v EU.
- 1.3 Zlepšování životního prostředí.

- 1.4 Harmonizace technických předpisů a norem potřebných k ochraně veřejného zájmu a ke vstupu do NATO
- 1.5 Vytvoření systému státního ujištění o jakosti zbrojních zakázek a zabezpečení jeho návaznosti na systém NATO, k tomu zřízení státního obranného úřadu zabezpečování jakosti v gesci Ministerstva obrany ČR a jeho vybavení příslušnými pravomocemi. Tento úřad bude odpovídat za koncepci, řízení a výkon státního ujištění se o jakosti a bude garantem za tuto oblast ve vztahu k zahraničí.
- 1.6 Realizace a uplatnění optimálních systémů dozoru nad dodržováním závazných předpisů v regulované oblasti.
- 1.7 Motivace podnikatelských subjektů k zavádění programů pro trvalé zlepšování jakosti managementu a produkce.
- 1.8 Zabezpečení soustavné propagační, výchovné, vzdělávací a osvětové činnosti zaměřené a změnu myšlení občanů, zejména vrcholového managementu organizací výroby a služeb a organizací veřejného sektoru ve prospěch potřeby neustálého zvyšování jakosti všech činností na všech úrovních a změny vztahu občanů k životnímu prostředí.
- 1.9 Vytvoření systému zajištění jakosti veřejných zakázek.
- 1.10 Zabezpečení růstu jakosti veřejných služeb (zdravotnictví, doprava, školství, státní úřady, policie atd.).
- 1.11 Výchova a vzdělávání na školách, celoživotní vzdělávání, rekvalifikace pracovníků dle potřeb trhu.

2. Stát pro splnění cílů Národní politiky podpory jakosti působí ve třech hlavních oblastech:

- ◆ **v oblasti ochrany veřejných zájmů (včetně inspekčních a dozorových činností)**
- ◆ **v oblasti podpory podnikatelských aktivit vedoucích k růstu jakosti produkce a konkurenceschopnosti zlepšováním metod managementu, zvyšováním efektivnosti a produktivity**
- ◆ **v koordinaci všech aktivit Národní politiky podpory jakosti s ostatními aktivitami státu.**

2.1 Veřejným zájmem se pro potřeby tohoto materiálu rozumí zdravotní nezávadnost výrobků, výrobních procesů a služeb, ochrana osob a majetku před ohrožením vadnými nebo nebezpečnými výrobky a procesy, bezpečnost stavebních konstrukcí, ochrana životního prostředí, ochrana spotřebitele a zajištění vysoké jakosti prostředků pořizovaných z veřejných zdrojů. Do této oblasti spadá i ochrana před nežádoucími aktivitami podnikatelských subjektů a činnost dozorových a inspekčních orgánů.

Tato oblast není dosud státem v plném rozsahu zajišťována na úrovni v Evropské unii obvyklé (zajištění dozoru nad instalací a provozem technických zařízení a prostředků lidové zábavy (lunaparků), nad provozem sportovních zařízení, dětských hřišť apod.)

2.2 Zásada vychází ze zkušenosti většiny zemí světa, že ani v podmínkách tržního hospodářství nelze ponechat problematiku jakosti pouze na podnikatelských subjektech, ale že je třeba, aby stát prostřednictvím podpůrných aktivit motivoval podnikatelskou

sféru k vyšší výkonnosti a tím k růstu celé ekonomiky, tvorbě pracovních míst a větší spokojenosti občanů. Je vhodné vynikající podnikatelské výsledky, dosažené díky trvalému zlepšování jakosti produkce a všech činností (včetně zlepšování životního prostředí), zvýhodnit kupříkladu při státních zakázkách, při poskytování úvěrů, při poskytování možnosti účasti na výstavách a veletrzích v zahraničí, při podpoře vzdělávacích programů apod.

- 2.3 Koordinace působení státních orgánů představuje lepší propojení mezi odvětvími a jejich politikami (např. průmyslová politika, životní prostředí, sociální politika, regionální politika, strukturální fondy apod.). Do této oblasti spadá i problematika výchovy k jakosti na školách, propagace ve sdělovacích prostředcích, vydávání propagačních a odborných publikací, podpora občanských sdružení a iniciativ působících v oblasti jakosti, výchova a zvyšování informovanosti spotřebitelů. Zvláštní pozornost zasluhuje harmonizace vzdělávacích aktivit v oblasti jakosti s aktivitami v zemích Evropské unie.

V těchto třech oblastech je nezbytné věnovat zvláštní pozornost problematice zbrojních zakázek zejména z důvodu jejich závažnosti a požadavkům vyplývajícím ze vstupu České republiky do NATO.

3. V oblasti působení motivačních a ekonomických nástrojů je smyslem Národní politiky podpory jakosti vytvářet podmínky pro rozvoj a podporu všech podnikatelských a jiných aktivit, jejichž cílem je podnikatelská úspěšnost, růst jakosti domácí produkce, její lepší uplatnění na světových trzích a zvýšení důvěry občanů v domácí výrobce (poskytovatele služeb) a jejich produkty.

Vedle již uvedeného v bodu 2.2 zahrnuje oblast nepřímého působení například podporu projektů celospolečenského významu, podporu podnikatelských subjektů k zavádění programů pro trvalé zlepšování jakosti managementu [systémy managementu jakosti a environmentálního managementu podle norem ISO 9000, ISO 14000, integrovaný management (ISO 9000 + 140000 + bezpečnost a ochrana zdraví při práci – britská norma BS 6679-1996), HACCP (Hazard Analysis Critical Control Point – viz Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích), EMAS (prokazování environmentálních výsledků), uplatňování evropského modelu komplexního managementu jakosti (TQM) vedoucího k Business Excellence, systémy pro ověřování jakosti výrobků a služeb a jejich labeling, ověřování a labeling ekologicky šetrných výrobků, Evropská cena za jakost pro malé a střední podniky]

Do oblastí motivace českých výrobců spadá i oblast zbrojních zakázek s preferencí domácího průmyslu a podpory při jeho pronikání na zahraniční trhy.

4. Součástí Národní politiky podpory jakosti je národní akreditační systém, jehož procedury odpovídají evropským požadavkům a umožňují akreditaci certifikačních orgánů pro certifikaci výrobků, systémů jakosti, systémů EMS, EMAS, HACCP i personálu .

Nezávislý akreditační orgán koncipovaný jako veřejně prospěšná organizace má vytvořeny veškeré předpoklady pro výkon akreditace a početná množina certifikačních orgánů by pak měla být schopna zajistit certifikaci na požadované úrovni. Současně s národním akreditačním systémem existuje v návaznosti na obranné struktury NATO systém resortu obrany k prověřování systémů jakosti dodavatelů podle standardů NATO. Vydaná osvědčení jsou platná pouze pro zbrojní zakázky a nenahrazují certifikáty vydané akreditovanými certifikačními orgány.

5. V oblasti normalizace, metrologie a zkušebnictví vytváří stát předpoklady pro realizaci Národní politiky podpory jakosti především v regulované oblasti .

Bez efektivní činnosti těchto orgánů, koordinované státem a navázané na evropské struktury, nelze zabezpečit průběžnou realizaci harmonizace legislativy v technické oblasti. Tyto orgány zabezpečují rovněž v potřebném rozsahu služby pro podnikatelskou sféru (vydávání norem, rozvoj národního metrologického systému, posuzování shody a ověřování jakosti).

6. Standardizace technických a kvalitativních předpisů v oblasti bezpečnosti státu je nezbytným předpokladem členství České republiky v NATO.

Členské státy NATO uplatňují v rámci jednotné politiky výroby a provozu vojenské techniky a zbrojních systémů soubory závazných předpisů dotýkajících se nejen otázek bezpečnosti a ochrany zdraví, ale i otázek jakosti produkce a činností. Příprava pracovníků a vlastní harmonizace s předpisy NATO je jedním ze stěžejních úkolů Národní politiky podpory jakosti.

7. Do oblasti Národní politiky podpory jakosti spadá i činnost dozorových a inspekčních orgánů, optimalizace jejich činností a povinnost včas informovat veřejnost o zjištěních, nálezech a případných opatřeních.

Oblast působení dozorových a inspekčních orgánů je dána příslušnými zákony. V Národní politice podpory jakosti je jejich funkce vázána především na požadavky na podávání informací o výsledcích jejich činnosti, v koordinaci aktivit a zajištění správnosti a srovnatelnosti výsledků. Jejich činnost v nových podmínkách, kdy odpovědnost za dodržování zákonů (regulovaná oblast) je na straně výrobce, je zodpovědná a náročná. Výsledky jejich práce jsou však indikátorem toho, jak podnikatelské subjekty mění vztah k jakosti vlastní produkce. Pro hodnocení výsledků Národní politiky podpory jakosti je prospěšná a nezbytná. Odborný technický dozor nad zbrojními zakázkami provádí resort obrany. Nutné je i zajištění odborného technického dozoru u veřejných zakázek.

8. V oblasti koordinace působení státních a nestátních orgánů připadá hlavní úloha Radě České republiky pro jakost.

Postavení, činnost a složení Rady se řídí jejím statutem (příloha 2 Usnesení vlády). Její složení odpovídá důležitosti tohoto orgánu a jsou v ní zastoupeny všechny rozhodující zájmy.

Důležitost funkce Rady je podtržena tím, že v jejím čele stojí vysoký státní představitel.

Úkolem Rady je koordinace jednotlivých aktivit nejen v rámci národního programu podpory jakosti, ale i lepší propojení mezi odvětvími a jejich politikami (viz 2.3). Rada informuje pravidelně vládu o dosažených výsledcích, přičemž respektuje skutečnost, že vzhledem k požadavkům NATO má specifické rozhodovací pravomoci v otázkách jakosti ve vztahu k NATO zástupce ministerstva obrany.

9. Součástí Národní politiky podpory jakosti je i úloha státu při zabezpečení systému státního ujištění se o jakosti reprezentované úřadem v gesci Ministerstva obrany s návazností na obranné struktury NATO.

K tomu, aby byla tato úloha plněna, je třeba vytvořit systém státního ujištění o jakosti zbrojních zakázek a zabezpečit jeho návaznost na systém NATO, k tomu zabezpečit zřízení Státního obranného úřadu zabezpečování jakosti v gesci Ministerstva obrany a vybavit jej příslušnými pravomocemi. Tento úřad bude odpovídat za koncepci, řízení a výkon státního „ujištění se“ o jakosti a bude garantem za tuto oblast ve vztahu k zahraničí v rámci závazků plynoucích pro Českou republiku z členství v NATO.